

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXV (XXIV)

Chicago, Illinois Duben (April) 1963

Číslo (No.) 4

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas, Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Petr P.:

Radost ze vzkříšení

"Nevstal-li z mrtvých Kristus, marná je víra naše," říká apoštol Pavel a my s ním odpovídáme a vyznáváme: "*Ale vstal jest z mrtvých Kristus.*" Na tom závisí naše víra a zde je předpoklad existence církve. Skuteční křesťané všech dob, všeho stáří a všech ras, prostí i vzdělání, zakládají svou nehlubší naději na tomto navenek nepochopitelném a pohoršlivém vyznání.

Nejsme sice zcela jednotni ve vyjádření toho, jak byl vzkříšen a co všechno z vnějších různorodých novozákonních zpráv patří do historie a co předně do vyznání, avšak jistota víry v živého Krista nás chce vést od zbytečných spekulací a od lpění na vedlejších věcech ke středu novozákonního poselství. Vyjdeme tedy z toho, na co všichni svědkové kladou shodně hlavní důraz. Nejprve svědčí, že ve vzkříšení jde o *skutečnou událost*, nezávislou na našem věření a poznávání. Za druhé z jejich svědectví ve víře poznáváme, že jde o událost, která převyšuje naši "časnou" skutečnost, o událost Boží, novou, přímo o nové stvoření, tedy o událost ověřovanou především vírou. I v pozdějších novozákonních názorně rozvinutých svědectvích je naznačeno, že pravým způsobem poznání vzkříšeného je víra a že událost vzkříšení není důkazem k přesvědčení nezaujatých pozorovatelů. Jen pod mocí živého Krista, ve zkušenosti víry, se přiznáváme ke svědectví apoštolů o totožnosti vzkříšeného s ukřižovaným. Za třetí nám však novozákonní svědkové zvěstují, že tato historicky nezachytilelná Boží událost zasáhla a zasahuje do naší časnosti, že je neodlučně spjata s osobou Ježíše Nazaretského a že má mocné důsledky v dějinách. Na otázku jak byl Ježíš vzkříšen stačí tedy

zhruba odpověd': Boží skutečnost tu zasáhla do naší časnosti.

Tohle je však odtazité vyjádření, pouhá kostra bez masa. Jako kdyby apoštolé řekli jenom: "Vstal z mrtvých a zjevil se," a nedopověděli, kdo to byl a co pro nás znamená. Oni však pověděli i to další a my si to s nimi zkusíme zopakovat a připomenout, aby se nám zvěst o vzkříšení mohla znovu stát radostnou zprávou — evangeliem.

To, že ukřižovaný je ve vzkříšení učiněn Pánem a Kristem, chápeme ve víře spolu s prvními křesťany jako skutečnost, která se týká i nás. Ten Boží zásah se udál v náš prospěch. Rozhodnulo se tu pro nás. Ukřižovaný totiž ve skutečnosti naplnil zaslíbení "Píseň" o pravém spasiteli. Ve vzkříšení se tedy rozhodovalo o díle spasení, o díle pomoci nám lidem.

V čem spočívá ta pomoc? Protože při vzkříšení se Bůh skutkem přiznal k ukřižovanému, chápeme s radostí, že na Ježíši poznáváme pravou tvář Boha, jenž jest nad naším životem a nad vším co jest. Poznáváme, že Boží spravedlnost, Boží pravda, Boží láska a Boží odpuštění, to všechno, že se pro nás uskutečnilo, přímo událo v Ježíši Kristu. On je ta pravda, v jeho sebezobětování se nám stává skutečností Boží odpuštění. Tak je událost vzkříšení zjevením nekonečné naděje, kterou přijímáme jako dar. Je-li to Bůh sám, kterého poznáváme v díle Ježíše Krista, kdo potom bude žalovat na jeho vyvolené?

A můžeme pokračovat s apoštolem Pavlem: Když Bůh s námi chce jednat a jedná tak, jak s námi jednal Ježíš, pak jistě ani smrt, ani život, ani mocnosti nebo jakékoliv stvoření nás neodloučí od jeho lásky. Strach tedy již nemusí určovat naše jednání. Taková je logika pod tlakem události vzkříšení. Odtud také pramení jistota, že byl zlomen osten

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID
 Christian Journal and the People of Hus
 Křest'anské Listy 1898 Husův Lid 1940
 Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
 Československých Protestantů v USA
 a Kanadě
 Published monthly by the National Union of
 Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter
 2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado
 Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
 posílejte na redaktora.
 Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
 Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvky Jednotě . . . k podpoře strádajících uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.,
 Chicago 9, Illinois

Return address Adresa Administrace
 4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

smrti a odtud vychází naděje nového života. Křesťan se tu zdržuje spekulací, ale jedno ví jistě: Bude to život s tím Pánem, který v Kristu myslel na nás víc nežli na sebe.

Zároveň poznáváme, že ve vzkříšení se nerozhodovalo jen o každém z nás osobně, nýbrž že tu byl dán také předpoklad k přeměnění důsledků naší osobní viny ve vnějším světě. Všechny zdánlivě božské moci a síly, o nichž se nám někdy zdá, že přímo osudové, předmětně určují náš život, byly odmítnuty ve svém absolutním nároku, když Bůh se přiznal k Ježíši Nazaretskému. Byly odmocněny a byla nám naznačena možnost jejich usměrnění. Poznáváme, že nicota, rozklad katastrofy a zkáza nemají poslední slovo nad dějinami ani nad přírodou. O dobrém smyslu tohoto světa bylo nově rozhodnuto a jeho skutečnost byla ospravedlněna ve vzkříšení Ježíše Krista. Vzkříšený je nadějí světa.

Konečně: Ve vzkříšení se Bůh přiznal k životnímu postoji Ježíše Nazaretského, který chodil dobře činně a který se obětoval za své lidské bratry. Vzkříšení nám ukazuje, že této životní cestě patří Boží budoucnost. Vzkříšením je tedy Ježíš ospravedlněn také jako náš mravní vzor, na němž se smíme orientovat v

celém svém životě a jež smíme následovat.

Všechny tyto motivy mějme na mysli, když se blíží velikonoční svátky a když chceme nově vyjádřit zvěst o vzkříšení. Jinak bychom mohli zlehčit věčnou naději spojenou s Ježíšem a připravit druhé i sebe o pravou radost.

Zároveň nás však víra ve vzkříšení vede k tomu, abychom jeho moc dovedli vidět i při těch, kteří ho neznají, avšak kteří odpouštějí, obětují se a milují, a kterým jde upřímně o nápravu věci lidských.

NOC PŘED CESTOU

(Z "Moudrosti" Paupla Verlaina)

*Jdi cestou svou a nezneklidňuj se!
 Je výhled přímý, stoupat snažij se,
 vždyť neseš poklad jedinečné ceny,
 v boj jedinečnou zbraň vyzbrojený:
 Chudobou v duchu, Bůh tě pozdvihne.*

*Zvlášť stráž se celou nadějí v pouť denní,
 co noc? je krátká, s trochou utrpení.
 Dobrá je cesta, smrtí končí děj.
 Ano, zvlášť celou nadějí uchovej.
 Smrt v duli stele lůžko konejšivé.*

*A ztlíhuj se k naprosté tichosti.
 I v trudu bratrský je život ti.
 Prostý, svah zdolávej a ještě zpívej,
 nad nízkou opatrnost výš se dívej,
 tvou víru zkouší v řeči úhybné.*

*Prostý jak dítě, zdolávej svah slůnů,
 pokorný hříšník nenávidí vinu,
 zpívej, ba veselý buď, nesvěřuj
 se nudě jen, v ní nepřítel je tvůj,
 by cestou sved tě mezi ospanlivé.
 Směj se té staré pasti svědcovské,
 Mír je tam, na výšině nebeské,
 tam září mezi fanfárami slávy.
 Stoupej, v té noci bílý svit, stín tmavý
 radostná křídla nad tebe též pne
 tvůj Anděl Strážný, vítěze tak zdraví.*

Přel. S.V.

Náš národ je na venek katolický, ale i když se zdá že katolicismus opanoval téměř celý národ, přece vždycky bylo na českém člověku patrné, že se stal katolíkem z donucení a ne ze svobodného rozhodnutí. Proto je v našem národě také mnoho náboženské lhostejnosti a povrchnosti." J. A. P.

Enrico S. Molnar:

Historický přehled křesťanských svátostí

IV. Tak zvané "menší svátosti."

Mezi tak zvané "menší svátosti" se počítají konfirmace, pokání, mazání olejem, manželství, a ordináční řády.

A. Konfirmace

1. *Předběžné poznámky.* Bohoslovci nacházejí náznaky pro konfirmaci v těchto novozákonních textech: Skutkové ap. 8: 14-17, 19: 1-7; Titus 3: 3-7; Žid. 6:2. V primitivní církvi sv. Hippolytus se zmiňuje (c. 170-236 po Kr.) o konfirmaci ve své "Apoštolské tradici." Pseudo-Eusebius, anonymní francouzský biskup z pátého století, praví toto v konfirmačním kázání: "Svatý Duch udílí při křtu vše potřebné křesťanské duši, ale v konfirmaci dává vzrůst milosti." Gelasiánský sakramentář ze šestého století obsahuje také konfirmační řád (anglikánský ritus na něm závisí). V církvi pravoslavné se konfirmaci říká "Chrismation." V církvi římské se od desátého století dovolovalo dětem přistupovat k první sv. večeři před biřmováním, čímž byl význam konfirmační svátosti podstatně zmenšen. Husité většinou převzali tento zvyk, nabízejíce sv. večeři Páně pod obojí způsobu dětem. Sv. Tomáš Akvinský (1225-1274) píše: "Křtem svatým jsme zasvěcováni do církve a dostáváme dar Ducha svatého. Konfirmace je svátostí posilující, ozbrojující křesťana pro duchovní turnaj. Konfirmací je křest dokonán." V mešní knize řádu Sarum (ze Salisbury), odkud pocházejí zvyklosti anglo-katolické čili "high-church", stojí rubrika z 13. století pravící, že "nikdo nebude připouštěn k sv. večeři Páně, kdo není konfirmován biskupem." Schematisace sedmera svátostí byla uzákoněna koncilem ve Florencii roku 1439.

2. *V husitské reformaci.* U Husa nenacházíme o konfirmaci skoro nic. Poněkud více u utrakvistického arcibiskupa Rokycany, jenž praví, že "konfirmaci dostává člověk Ducha svatého" ("in confirmatione datur augmentum gratiae") a má se proto jít k němu s prázdným žaludkem a po zpovědi. Vytýka zejména, že se při ní chovají lidé nevážně. "Zdali biřmovanie dobře požívají? Jen aby se poličkovali a smáli, a vážnosti žádné!

Žádná svátost neměla by brána býti, než u velikém náboženství . . . ale nyní při každé svátosti skuro smíechove a žerti." V traktátu "de septem culpis Taboritarum" vytýka, že táborští kněží nezachovávají biřmování. Jiný současník tvrdí, že někteří hlásají, že při biřmování může kněz mazati olejem na čele, což je proti ustanovení církve (Fr. Šimek, Učení M. Jana Rokycany, Praha 1938, str. 220).

3. *U jiných reformátorů.* Martin Luther (1483-1546) popíral svátostní ráz konfirmace. Podle jeho pojetí konfirmace není dokončením nebo dodatkem křtu. Je to prostě řád opravňující k sv. večeři Páně.

Martin Bucer, štrasburský reformátor a v mnohém ovlivňovatel anglické reformace, ve svém návrhu, který vypracoval v letech 1538-1543 pro reformujícího arcibiskupa kolínského Herrmana z Wiedu, kombinoval názory Lutherovy a Erasmovy. V Bucerově syntézi konfirmace, kterou nazývá "svátostním řádem," pozůstává ze tří prvků: (1) obnovení křestního slibu po učebné a zkušební přípravě, (2) přimluvná modlitba a žehnání přítomného shorového shromáždění; (3) vzkládání rukou platným biskupem.

A anglikánské "Knize obecných modliteb" z roku 1549 kanonická rubrika předpisuje, že "nikdo není připouštěn ke konfirmaci, kdo není schopen říci zpaměti v mateřské řeči Otčenáš, Desatero a Kredo . . . Jen ty žeti jsou připouštěny ke konfirmaci, které dosáhly dokonalého věku a které byly vyučeny v Kristově náboženství a v článcích víry." I když anglikánské formuláře reformační doby upustily od starého zvyku mazání olejem, přece jen v mnoha jiných bodech souhlasily s předreformační theologií konfirmační. To platí dodnes v církvi episkopální. Tomáš Cranmer zásadně a důsledně odmítal luterskou zvyklost (německou), podle níž presbyteri vykonávali konfirmaci (jen ve Švédské luterské církvi konfirmují biskupové), a Kaiha modliteb dodnes obsahuje modlitby k Duchu svatému před konfirmačním vzkládáním rukou biskupem.

V předmluvě ke konfirmačnímu řádu Sjednocené církve jihoindické čteme toto: "Konfirmace je ratifikací křestního slibu. Jsme tedy v církvi, v Kristově těle, nikoli jako obilky v krabici, ale jako větve na stromu."

B. Pokání

1. *V Novém Zákoně.* Novozákonní text pro tak zvanou "menší svátost pokání se nachází v evangeliu sv. Jana (20: 21-23), kde čteme:

"Tedy řekl jim opět: Pokoj vám. Jakož mne poslal Otec, tak i já posílám vás. To pověděv, dechl a řekl jim: 'přijměte Ducha svatého. Kterýmžkoli odpustili byste hříchy, odpouštějít se jim; a kterýmžkoli zadrželi byste, zadržánit' jsou." (Překládatelé Bible Kralické k tomuto textu přidali poznámku odkazující na Mat. 16: 19, 18-18).

2. *V předreformační církvi.* V rukověti Učení dvanácti apoštolů čili Didaché z 2. století je vyznání z hříchů doporučováno, zatím co Ignatius z Antiochie (c. 35-107) doporučuje smíření schismaticů po veřejné svátosti pokání (Didaché 4:14, 14:1, Philad. 3:2, 8:1). Na východě pak ještě Basil a Řehoř z Nyssy napsali podrobné výklady o zpovědním systému (Ep. 188, Or. 39: 17-19). Na západě podobně uvažoval o pokání sv. Ambrož milánský a jeho současník Pacían z Barcelony. Sv. Augustín z Hippa (354-430) rozlišuje mezi pokáním předkřestním, pokáním za hříchy spáchané po křtu, a vyznáním denním z menších hříchů. (Kázání 278:12). První dokumentovanou evidenci pro soukromou zpověď nacházíme v druhém kánonu třetího koncilu zasedajícího v Toledu roku 589, jenž ji odsuzuje jako "execrabilis praesumptio." Svátost veřejného pokání byla normalisována ve třetím století, kdy se té svátosti říkalo "nový křest." Křest'an, činící pokání byl zapsán do řádu penitentního a po jistou dobu nesměl přijímat sv. večeři, ale naopak musil se podrobovat přísné kázní modlitby, půstu, a rozdávání almužen. Liberálnější systém byl vypracován keltickými a iroskotskými mnichy-misionáři, kteří sepsali t.zv. Penitenciální knihy (nejstarší je připisována sv. Patrikovi z 5. století). Bylo to především v této době, co se poněkud vyvinul systém zpovědi a pokání v církvi římsko-katolické, pravoslavné, a anglikánské. Lutheránský koncil z roku 1215 předsal minimální zpověď a pokání jednou za rok (během předvelikonočního půstu).

3. *V době reformační.* Perversí systému pokání bylo jeho zapojení v církvi římské do finančního systému, jenž měl podporovat křížové výpravy proti Mohamedánům. Pod jmé-

nem "odpuštěk" církev nabízela odpouštění hříchů za peněžitou sumu, jež byla náhradou za pokání. Bohatý člověk si mohl předplatit odpustky do budoucna. Náš Mistr Jan Hus horlil proti tomu ve svých Knížkách o svatokupectví. Čtete několik řádků z jeho výmluvného protestu: "Farář je svatokupcem, nutě lidi, aby dávali od křtu, od zpovědi, od pohřbu, od Božieho těla, od svatého oleje, od oddávání manželův, od tříděcí mši, od úvodu, a když nutí, nechť zpovídati, než aby na kostel nemocný prvé nětko odkázal."

A jinde Hus odpovídá na námitky chudých farářů, kteří říkají: "Kterak mám učiniti, když přijde kto ke mně . . . a prosí mně? A já odpovím, že máš říci: 'Milý brachu, svátosti všechny na světě jsú tvé, jsi-li v milosti Boží. A jáť jsem tak svěcen, abych, když mohu, vždy z milosti Boží mši slúžil, takže nic více jich nemám slúžiti pro peníze než co mám slúžiti z milosti; protož nemohuť se tobě, aniž mi sluší, zavázati. Jdi s milým Bohem.'" (Knížky o svatokupectví, Praha, Čsl. akademie věd, 1954, str. 65f.). Husovu soudu by propadlo i mnoho moderních evangelických farářů, kteří přijímají peněžité dary za křest a svatbu! A Hus, odkazuje na nepěkný příklad svatokopčků, hovičích si v hříchů "simonie," praví: "Pamatujte Kristova přikázání jenž die: 'darmo ste vzali darmo dávejte,' a od sv. Pavla správy, jenž die: 'Majíce pokrm a oděvec, mějme na tom dosti. Neb kteří chtějí bohatí býti, padají v pokušení a v osídlo d'áblovo a v mnohé žádosti i neužitečné i škodlivé, jenž pohřžují člověka v zahynutí a v zatracení; neb kořen všech zlostí jest žádost lakomství, ijež někteří žádajíce, poblúdili sú od víry a upletli sú se v mnohé bolesti. Ale ty, člověče, těch věcí se varuj!' Tak jest položil sv. Pavel Timoteovi knězi a tak i nám. Protož ty, člověče Boží, kněže, varuj se lakomství na všechny strany a zvláště v duchovenství." (Svatokupectví, str. 66-67).

Martin Luther o století později stejně protestoval proti odpustkům a šel o krok dále, zrušiv svátost pokání. Podobně u reformovaných Kalvín napsal ve svém Vyznání z víry roku 1537: "Máme zato, že svátosti, které náš Pán ve své církvi ustanovil . . . jsou toliko dvě, jež byly zřízeny autoritou Boží: křest a večeře našeho Pána. Proto odsuzuje-

me jako báj a lež to, co se vyznává v království papežově o sedmi svátostech." (Vzdělání ve víře, Praha: Kalich, 1953, str. 73).

Většina církví odvozených z reformace luterské a kalvínské uznává pouze dvě svátosti. Husité a utraktivisté uznávali svátost pokání. V moderních církvích, u nichž jsou pouze svátosti dvě, se podstata pokání vrátila způsobem pastorační (pastoral counseling). Ať už tedy máme svátost pokání anebo farářskou poradou v soukromí jeho úřadovny, faktem zůstává, že pokud nejsme zbaveni tohoto smrtelného těla, stále v něm zůstává mnoho nedokonalostí a proto stále potřebujeme milosrdenství Božího, aby se nám dostalo odpuštění hříchů. Jako faráři nadále zůstáváme prostředníky a zvěstovateli této milosti, i když jsme "nehodni této služebnosti."

ROZHLEDY

O Č J D E ?

Jaroslav Šimsa, jenž zahynul v konc. táboře v Dachau, promluvil v roce 1936 slova, která mají dnes tutéž platnost jako tehdy. "Válka sice není," prohlásil, "ale ani mír nemáme. Na lidi padl strach ze zítřka. Co má dělat upřímný křesťan v takovéto době mezi mírem a válkou? Jaký je smysl naší doby a jaké jsou naše úkoly ve světle křesťanské víry? Posloucháme řeči vedoucích státníků. Křesťané mluví zcele otevřeně o tom, jak je dnes nemožné předvídat, co nám přinese příští měsíc. Jiní se staví, jako by byli průkopníci nové epochy, ale i za jejich zdánlivou jistotou postřehujete prázdnotu, únavu a rozkolísanost. Nikdo neví, co se může zítra stát. I vůdce jsou vedeni a často nevědí kam. Základní pojmy jsou popleteny. Každý má svou pravdu — nač sse tedy namáhat s jejím hledáním, s pracným úsilím rozlišit pravdu od klamu a lži? Zdá se nám, že nezvítězí pravda, nýbrž nestoudná propaganda. Humanita je uváděna v posměch jako slabošská . . ."

Co máme dělat v takovéto době mezi mírem a válkou? tážeme se s Jaroslavem Šimsem. Někteří z nás podlehlí únavě, rezignují; ti, kdo se nevzdali, zkoušejí to stále znovu, ale jejich úsilí a obětavost se zdají zbytečnými.

Takové to asi bylo mezi českými exulanty

17. století. Někteří odešli z vlasti, aby nezradili svou víru. Jiní unikli smrti ze cenu ztráty všeho, co jim bylo drahé. Ale všichni byli zprvu naplněni vírou v obrat a brzký návrat. Když obrat nenadcházal, musili se uchýlit v cizině jak se dalo a starosti o udržení existence tlumily jejich úsilí za osvobození vlasti. Někteří hledali mezi sebou viníky a drobili se v nevýznamné skupiny. Avšak naše všemi bděl Komenského moudrý duch, který, ačkoli sám puzen s místa na místo, neustával připomínat velké myšlenky reformační, které naše exulanty sjednocovaly, napřimovaly a udržovaly. Tyto ideje přetrvávaly exil, ovlivňovaly i jiné národy, získávaly českému jménu úctu a staly se základem a zdrojem národního vzkříšení a obrození.

Náš exil za druhé světové války neuspěl, protože mu chyběla společná velká nadnárodní, sjednocující idea. Svoje rozpory přenesl i do vlasti nacistů zbavené, avšak nikoli svobodné.

Co bude moci národu a světu nabídnouti náš čtvrtý exil? Nezbytně se opakují průvodní zjevy všech exilů; avšak je tu něco, jehož je náš exil nositelem? Jest jeho společným jmenovatelem nějaká vysoká ideje, o níž možno zápasit, pro ni žít i mřít? Spojuje nás něco specificky českého a slovenského?

Českou muziku poznáme hned při prvních taktách. Máme něco takového v oblasti mravní, duchovní? Přemýšlejme o tom. Tuším, cítím, že cosi takového tu je, co nám — podle Palackého i Masaryka — vložila Prozřetelnost do kolébky jako zvláštní věno, poslání, úkol, příkázání. Národové se udržují při životě ne svým bohatstvím, ani kulturou, a nejméně násilím. Je tu cosi nad námi, co nám dává právo na bytí, raison d'être. Jen v tom poměru, v jakém dokážeme vystihnout svůj úkol, své poslání, a jen pokud se budeme snažit je uskutečňovat, potud budeme žít. Jen z velkých idejí může být národ obrozen. Lidé bezideoví, bezpáteří, stádoví jsou jeho záhubou.

Neštěstím každého národa jsou lidé nemyšlicí. Ti tvoří dav, ne národ. Dav pařížských ulic zhanobil francouzskou revoluci. Stáda oblužených nacistů uvrhla svět do strašivé katastrofy a zničila vlastní zemi. Zášť a pomstyctivost uchvácené zástupy českých

(Dokončení na str. 59)

Otakar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

33. Příběhy chudých synků.

Když jsem v Livre du recteur našel k 17. září 1602 zápis: Martinus Tertulianus Salasius Bielansky Hunnobrodensis Moravus, nevěděl jsem si s ním rady. O nic jasnější nebylo druhé jméno k těmto dni: Zacharias Stephanus Tatransky Moravus. Přišli asi do Ženěvy společně nebo se tam setkali a šli k zápisu téhož dne. Rektorova kniha však nepočítá nic víc než jména.

Velké a slavné university si dávno už vydaly zápisní knihy a jiné prameny ke svým dějinám. Protože někteří studenti pobývali chvíli tam, chvíli onde, je radno hledat v mnoha matrikách.

Zjistil jsem, že v Basileji byl zapsán někdy ve školním roce 1602/3 Zacharias Stephanus. Ke jménu takto zjednodušenému připojil Polonus, Polák. Usuzuji z toho, že byl Moravan rodem a že působil v Polsku buď jako duchovní nebo jako vychovatel ve šlechtické rodině. Z Basileje šel do Heidelberka a byl zapsán na tamní universitě 5. prosince 1603 s přídomkem Tatarenský, Moravus.

Postupuji v rozboru těchto tří zápisů takto: Zachariáš je dané jméno. Rodové jméno Stephanus převádím do formy Štefan. Taková rodina žila na Moravě — Ondřej Štefan (+1577), o němž jsme se v těchto statích zmínili, byl po Blahoslavovi seniorem Jednoty se sídlem v Ivančicích. S příjmením Tatranský si zatím nevím rady. Z knihy Ferdinanda Hrejsy Sborové Jednoty bratrské se dovídáme, že si Zachariáš Štefan vzal za manželku Kateřinu, sestru bratrského duchovního Jana Cyrila, rodem z Třebíče. Připomeňme si ještě, že si dceru Jana Cyrila, Dorotku, vzal r. 1624 Jan Amos Komenský, když se ženil po druhé.

Z Hrejsovy knihy také zjišťuji, že nejpozději r. 1613 byl Zachariáš Štefan správcem sboru ve Veselí nad Moravou. Jeho pobyt v Polsku byl tedy jenom dočasný. V písemnosti z roku 1613 se jméno Štefanovo čte v sousedství podpisu Jana Láneckého — Lanetia, někdejšího ženévského studenta a tenkrát správce přerovského sboru. Třetí podpis je Jiřího Erasta, seniora a správce sboru v Ivančicích, který roku 1604 a 1605 studoval bohosloví v Basileji a v Herbornu. Nebylo

jistě k necitlivému sboru, že měl v úmyslu studenta někdy ženévského, basilejského a heidelberského.

Jméno, ke kterému postupujeme, nepůsobí potíž stručností, nýbrž hojností. Abych se věci dostal na kloub, vybral jsem si údaje nejjasnější: křestní jméno Martin a označení původu, uhersko-brodský, Moravan. Náhledem do jiných tištěných matrik jsem zjistil, že dne 12. listopadu 1589 byl zapsán v Heidelberku Albert Gajewski, polský šlechtic z Poznańska, od kterého pro útlý věk rektor nežádal obvyklou přísahu. Albertovým vychovatelem byl Martin Tertulián, uhersko-brodský, Moravan. O kousek dále jsem se dostal, když jsem v basilejské matrice našel k roku 1592 tutéž dvojici Alberta Gajewského a Martina Tertuliána. Nemám pochyb o tom, že se zápisy heidelberský, basilejský a ženévský týkají jedné a téže osoby.

Jméno Tertulián není ovšem českého původu a kde by se vzalo v Uherském Brodě! Kdo ovšem ví jenom trochu, jak si studenti měnili jména, nebo co dodávali k prostým křestním jménům, zepodívá se, že se vůbec mohlo vyskytnout na Moravě v XVI. věku jméno Tertuliánovo. Mohla to být latinská záměna za kostrbaté a nepřiléhavé zvukové jméno nebo přídomek, vyjadřující osobní vlastnosti. Kloním se k druhému mínění.

Listoval jsem v Dekretech Jednoty bratrské, které vydal roku 1865 Antonín Gindeř, a našel jsem tam dvě usnesení. Na synodě, kterou Bratři konali v pondělí po Mistru Janovi Husovi v Lipníku, bylo ke jménu Tertulián uvedeno toto:

“Mládenec ten od Bratrů vychovaný i na učení víc než jednou od nich dávaný, po své vůli za drahý čas na učení se obracel, takže bázeň byla, aby nám neprošel. Ten však, před námi v tomto shromáždění postavě se, ohlásil se, že v poslušnosti Bratřím státi a co nejdříve domů z učení se vrátiti rád chce, a mysl jeho že nebyla a není ven z Jednoty se dávatí.”

Smysl je celkem jasný. Tertulián, nejspíše sirotek od dětství, se vzdělával na nižších i vyšších školách jako chovanec Jednoty. Měl ve studiích zálibu, ale Bratři se báli, že se jim odcizí. Obeslali ho na synod a Tertulián

ospravedlnil svou věc. Na basilejskou universitu byl zapsán nejspíše až po lipenské synodě a tedy s vědomím Bratří.

Druhý zápis v Dekretech přísluší k synodě na Karmeli, t. j. v Mladé Boleslavi, v červnu 1598 a zní takto: "Tertulián má v Poště ještě déle v stálosti úmysla býti zkušován, a potom, byl-li by stálý a upřímný nalezen, může někde do Moravy k škole obrácen býti."

Podávám k tomu tento výklad: Tertulian se vrátil s Gajewským do Poznańska a zůstával tam buď v dvorské službě nebo jako správě bratrského sboru. Bratři nenaléhali na návrat — nebylo patrně místa, které by mohli Tertuliánovi nabídnout.

Zápis ženevský z roku 1602 je o to záhadnější, oč má víc v porovnání se zápisy v Heidelberku a v Basileji. Co značí Salassius, co Bielansky?

Jakmile jsem se dověděl, že Martin měl spojení s Polskem, začal jsem hledat v knihách, které vypisují osudy Bratří v Polsku. Jedna z nich, psaná latinky, vyšla roku 1652 v Utrechtu. Jako autor je uveden Adrianus Regenvolscius a titul zněl *Systema historico—chronologicum* . . . Autorovo pravé jméno bylo Ondřej Wengierski a kniha se obírala dějinami evangelických církví v Polsku vůbec, nikoli jenom Jednotou. Našel jsem v ní mezi reformovanými duchovními ve velkoknížectví litevském, v oblasti běloruské, tento zápis: *Martinus Tertullianus Bielanus, Bohemus, in Unitate Fratrum educatus, vir literatus*. Volně přeloženo: Martin Tertulián Bělanský, Čech, vychovaný v Jednotě Bratří, činný jako spisovatel.

Odkud jméno Bělanský, které zná polský autor, odkud Salassius? Nahlédl jsem do Hrejsovy knihy, ale nepochodil jsem. Kdybychom vzali prostě za pravdu, co nacházíme v rejstříku, museli bychom předpokládat, že žily dvě osoby, Tertullianu Martin a Martin ml. Co však Hrejsa uvádí v textu, vztahuje se na osobu jedinou. Hrejsa se domnívá (str. 177 a 220), že Tertulián byl Čech z Bělé. Jde v tom za Wengierským, protože neměl po ruce úplné zápisy v universitních matrikách, kde je jako rodiště uveden Uherský Brod. K Bělé Hrejsovi ukazovalo jméno Bělanský. S tím odvozením bychom se mohli smířit (ač působí potíže), kdybychom Bělou

nepovažovali za rodiště, nýbrž za místo přechodného pobytu po tom, co Martin osiřel. V Bělé pod Bezdězem byl bratrský sbor i tiskárna, ale po pohromě roku 1548 Bratři tam nemohli vystupovat okázale po několik desítek let. I po rozpačitém přisvědčení Hrejsovi, že Bělanský je odvozeno od Bělé, by zůstala otázka, proč se tak Tertulián nepodepsal v Heidelberku a v Basileji, nýbrž až roku 1602. Mám za to, že se Bělanský vztahuje k nějakému jinému místu než k Bělé v Čechách.

Z dlouhého ženevského zápisu zůstává ještě jméno Salassius. Ani při jeho výkladu nelze postoupit za domněnku. Z knihy, kterou vydal roku 1904 Henryk Merczyng pod názvem *Zbory i senatorowie protestancy w dawnej Rzeczypospolitej*, vyrozumívám, že na Litvě byla ves Salacz. Bylo to na zboží knížat Radziwillů a byl tam reformovaný sbor. Což kdyby Salassius bylo odvozeno od litevského Salacze, ve kterém Tertulián snad působil, než odjel roku 1602 do Ženěvy? Nejedem duchovní vyrostlý v Jednotě se v Polsku připojil k reformovaným — Martin by nebyl výjimkou.

Z pozdějších let máme zprávy, které spojují Martina Tertuliána s Litvou. Ve vzpomínuté knize Regenvolsciové je zapsán příběh z roku 1611, který jinými slovy stručně zachytil Jan Laetus (Veselský) ve svém přehledu světových dějin (*Compendium historiae universalis*). Sběhl se ve Vilně, což byla horká půda, protože obyvatelstvo bylo podle vyznání rozděleno na několik skupin. Na Boží Tělo se Ital František Franco pohrdlivě vyslovil o přítomnosti Kristovců v posvěceném chlebě a víně. Trest za opovážlivá slova byl těžký: dne 1. července byl Franco rozčtvrcen. Na druhý den byla pouť v Trokách. Když se tamodtud vraceli chovanci jesuitské koleje, udeřili nejprve na sídlo kteréhosi šlechtice a potom na reformovaný chrám. (Pobořenou zdí se dostali dovnitř a našli tam Baltazara Krosniewiczze, žáka Amada Polana a doktora bohosloví na basilejské universitě, jakož i Martina Tertuliána a kazatele německého sboru Jáchyma Vendlanda. Doktora Krosniewiczze shodili s vysokého místa, takže se těžce pohmoždil; Martina Tertuliána ztloukli, že již byl polomrtvý; Vendlanda se pokusili hodit do ohně. Tomu živlu padly za obět knihovny

duchovních a z těch se rozšířil na chrám, školu a příbytky duchovních i učitelů.

Ani jeden ani druhý autor, ze kterých jsme čerpali, neuvádí, spravoval-li Tertulian vilenský sbor s Krosniewiczem, či byl-li tam jenom na návštěvě, když rozvášněná holuta vracela se z trocké pouti. Po několik let o něm není zmínky. Až z roku 1621 pochází zpráva, kterou zachytil Merczyng. Jde o obec Koydanów v běloruské oblasti na Litvě. Vrchností tam byli Radziwillové a pod jejich záštitou spravoval Tertulian místní sbor. Jiná zpráva o něm je z roku 1629 — tenkrát odkazoval koydanowskému boru svou knihovnu. Nevíme, kdy zemřel; možná hned potom, možná později.

Takový byl životní příběh uherskobrodského rodáka, sirotka, studenta na třech slavných univerzitách, vychovatele, duchovního a v posledních letech života seniora na Bílé Rusi. Slovo "literatus" uvedené Regenvolsciem, napovídá, že Tertulian pracoval literárně, avšak nepodařilo se nám zatím najít ani jediný spis s jeho jménem.

31. *Slechta českého i německého jazyka.*

Dvě jména v ženevské matrice nemají v ničem českou podobu: Jan Adolf Dhaun hrabě z Falkenštejna a (Šebestían) Wirich jeho bratr. Byli původem z Němec a v českých zemích měli jenom majetkové zájmy. Nejenom výběr škol, nýbrž i příbuzenské svazky svědčí o příslušnosti k reformované víře.

Prošlo něco času, než se v ženevských zápisech zase objevilo české jméno. Z mezery, která tak vznikla, nelze vyvozovat, že evangelická šlechta polevila v zájmu o vyšší vzdělání. Ženeva ztratila na přitažlivosti snad i pro Bézúy vysoký věk a prvenství přešlo na Basilej.

V září 1601, brzo potom co tam dospěl Jan Skrbenský, se na basilejskou universitu dali zapsat dva bratři Věžníkové z Věžník, Adam a Markvart, a jejich společník Jan Katarýn z Katarýnu. Otec obou bratrů, Adam byl z nižší šlechty, avšak příčinnivý a zámožný, jak ještě uvidíme. Otec třetího ze studentů Pavel Katarýn z Katarýna na Jimramově a Dalešíně, byl podle některých narážek dobrý počtář a spořil. Na Moravě zastával úřad zemského písaře. Peněz v truhlici mu přibývalo, takže si roku 1596 přikoupil za čty-

řicet čtyři tisíce Pernštýn a Mitrov.

Nevíme, jestli Pan Pavel odpočítal skromně zlatáky, když vypravoval syna na cestu, nebo jestli se Janovi peníze přinesené z domova rozkutálely, dříve než bylo žádoucí. Nadělal v městě tolik dluhů, že z toho hrozila šatlava. Našel však dobrého přítele, který všecko urovnal a ještě půjčil Janovi peníze na cestu domů. Peníze, kterými měly být závazky vyrovnány, však do basileje nepřicházely. Tak se o tom dověděl Karel st. ze Žerotína a litoval, že "Moravci svůj kredit v Basileji ztratili". Potom se o Janovi Katarýnovi dovídáme už jenom to, že přestoupil na katolickou víru a že po Bílé Hoře ztrpčoval život bratrským duchovním na krumlovském zboží.

Žerotín měl styky s Věžníkovou rodinou a když pan Adam umřel, vzal si jednoho z jeho synů, tuším jménem rovněž Adama do svých služeb. Roku 1609 se Adam ml. s družinou chystal do Ženevy. Žerotín mu připravil cestu dopisem dávnému důvěrníkovi Marku Antoniovi Lombardovi. Ujistil ho, že Adam st. zanechal synům dědictví v hodnotě sto tisíc tolarů a že by tedy nepřišel o nic, kdyby mladému šlechtici půjčil peníze. O cestě Věžníkovy družiny jsme se jinak nedopátrali ničeho. Roku 1610 byl Adam už na Moravě a přebýval v Trnávce. Oženil se s panou Madalenou z Říčan, členkou Jednoty bratrské. Manželství bylo požehnáno třemi dětmi, avšak smrt Adamova je rozloučila ještě před rokem 1619.

Dvojici přiměřenou věkem i peněžními prostředky tvořili Bernart Bukůvka z Bukůvky, mladší bratr vzpomenuťého už Albrechta, a Oldřich, syn Jana Zahrádeckého ze Zahrádek. Psením poslaným z Přerova 21. prosince 1605 je oba Žerotín doporučil Amandu Polanovi. Na basilejskou universitu se dali zapsat za rektorátu lékaře Felixe Plattera, nejspíše pozdě roku 1605.

35. *Tři slavná jména.*

Spojení vytvořená na cestách a studiích se někdy brzo rozplynula, jindy trvala až do smrti. Pobyt na wittenberské universitě kolem roku 1570 udělal dobré a věrné přátele ze Zikmunda Smiřického ze Smiřic a Václava Budovce z Budova. Jeden jako druhý dhal o to, aby se jejich synům dostalo vzdělání ještě lepšího, než si mohli dopřát sami.

Nejstarší syn páně Zikmundův jménem Jaroslav přijel do Basileje na sklonku roku 1602, ale na universitu byl zapsán až na jaře 1603. V lednu 1604 přešel na bohoslovecké studium a z toho za několik měsíců na filosofii, odbor přiměřenější jeho společenskému postavení. Měl za sebou průpravu ve škole zhořecké a přišel v průvodu svého někdejšího učitele Kašpara Dornavia. Jiným členem družiny byl Jan Huber z Rýzmpachu.

Basileji bylo tenkrát několik jiných studentů. V červenci 1603 tam přišli z Wittenberka Jan Crispinus-Kučera rodem z Prusenic a Jan Laurentius-Lorenc ze Strážnice. Byli nejspíše oba z Jednoty bratrské a po filosofické průpravě se věnovali bohosloví. O měsíc a něco později přijel Jan Jiří z Náchoda s průvodcem Tobiášem Dačickým. Někdy na podzim 1603 byl zapsán Jan Fridrich, syn strážnického pána Jana Jetřicha ze Žerotína; přijel s družinou, v níž byl i Pavel Drabík. V červenci 1604 dospěl do Basileje Adam Budovec, syn páně Václavův i s několika druhy; jeden z nich Jan Jiří Labounský z Labouně, rodem z Mnichova Hradiště, se počítal k nižší šlechtě.

Adam Budovec se ubytoval v domě Grynaeově jako mnoho českých a moravských studentů před ním i potom. Studoval politické vědy a bohosloví a dobře prospíval, jak je patrné z několika rozprav, které v Basileji přednesl a vydal tiskem. Sluší ještě dodat, že se ani Jaroslav Smiřický ani Adam Budovec nepřipravovali na duchovenskou dráhu. Okusili bohosloví jenom proto, aby z křesťanské nauky znali více, než co jim vstřípili doma rodiče nebo duchovní rádcové. U Smiřického šlo o to, aby se přiblížil Jednotě — Václav Budovec si toho upřímně přál.

Jako někdy otcové, stýkali se i basilejští studenti. Rozešli se však v létě 1605. Jaroslav Smiřický odjel do Heidelberka a dal se tam zapsat na universitu koncem září. Adam Budovec se roznemohl a když se natolik pozdravil, že se mohl odvážit cesty, vrátil se domů. Než i tam se mu nevedlo dobře. Nakazil se neštovicemi a poležel si hodnou chvíli.

Adamova nemoc zkřížila plány, které osnovali v Basileji s Jaroslavem Smiřickým. Za studiemi na universitě měla přijít cesta a v programu měly přední místo dvě země. Francie

a Vlachy. S obou stran byl do věci zasvěcen Karel st. ze Žerotína. Jaroslav Smiřický se vrátil z Heidelberka do Basileje na jaře 1606 a mířil dále na jih. Naléhal na Adama, aby se vydal za ním. Václav Budovec se ustíhl na tom, že Adama nepustí do Itálie, avšak v myšlenkách se smířoval s cestou do Francie. Vyžádal si však radu od Karla st. ze Žerotína a ten odpověděl dne 2. června 1606.

Žerotín byl srozuměn s cestou do Francie, avšak nedoporučoval Montpellier. Uznával sice, že tam mají převahu obyvatelé reformované víry, avšak vadilo mu, že se tam a vůbec v jižní Francii mluví tak odlišně od řeči běžné jinde, že to připadá jako cizí jazyk. I když se lidé vzdělanější přizpůsobují, pokud možno, plynulé a čisté frančtině, podržují něco z rodného nářečí. Vzpomněl při tom na svou cestu tím krajem, když jel do ležení Jindřicha IV. Radil, aby Adam šel raději do Bourges nebo do Orleánsu, kde je řeč čistá a jemná. Nepovažoval za závalu, že obě místa byla v katolické oblasti, protože nebylo nátlaku, a byl přesvědčen, že Adam je více pevný. Ještě jedno místo z dlouhého dopisu v řeči latinské. Žerotín připomínal, jak často se mění francouzské ústavy. Škola v Bourges byla proslulá, když tam přednášel právní nauky Jakub Cujas. Připustil, že k proslulosti Montpellieru přispěl Julius Pacius. Dodal však, že prospěch nezávisí na věhlasném učiteli, nýbrž na žákově přičinění.

List Zikmunda Smiřického přivedl Žerotína do rozpaků. Byla to žádost o listy, které by Jaroslavovi zjednaly přístup ke královskému dvoru. Neodmítl rázem, ale poukazoval na to, že z dvořanů zná jenom vévodu z Bouillonu a pana Le Grand. Vzpomněl si sice i na někdejšího vyslance Ancela, avšak nevěděl v tu chvíli kam mu psát. Prosil tedy o pomoc pana de Beaugy, který sídlil v Praze a znal mnoho českých pánů, mezi nimi i Smiřického.

Jaroslav Smiřický se nedočkal svého krajan a přítele. Nejenom pan Václav, nýbrž i jeho choť Anna, rodem z Vartemberka, se zdráhali pustit Adama na dalekou cestu, protože se asi po neštovicích zotavovali pomalu. "Nechám si ho doma" — psal Václav Janu Jakubovi Grynaeovi v únoru 1607 — "protože je to jediný syn, aby spravoval polnosti a

aby jemu, rozjímajícímu s Izákem o věcech nebeských, Bůh Abrahamův, Izákův a Jakobův, Bůh živých a nikoli mrtvých, v jehož rukou jsou naše osudy, poslal vstříc Rebece . . ." Slyšíme v těch slovech ozvěnu půvabného příběhu z první knihy Mojžíšovy. — Budovec znal knihu knih jistě tak dobře jako bratrství duchovní.

V únoru roku 1607 měl za sebou Jaroslav Smiřický už kus cesty. Někdy v polovici roku 1606 se z Basileje vydali na jih. Dotkli se Itálie a některým průsmykem v horách se dostali do jižní Francie. V zimě 1606-7 — datum nelze určit — navštívili Paříž a v únoru 1607 byli v Blois. Z Francie zajeli do Anglie a vrátili se tamodtud do Čech přes Nizozemí a severozápadní Německo. V srpnu 1607 se Budovec těšil z rozhovorů s Jaroslavem, kterého měl zřejmě rád.

Mladý Smiřický se chystal ještě jednou do Itálie, a to k delšímu pobytu, avšak z té cesty sešlo k nemalé úlevě Budovcově, který před Itálií varoval jako před zdrojem mravní zkázy. Kašpar Dornavius vystoupil z panské služby. Než se vynořil jiný vychovatel, roznemohl se pan Zikmund a umřel na sklonku května 1608. Jaroslav jako nejstarší z pěti dětí musel zůstat doma a starat se o rodové zboží.

Uplynulo něco času, než se před tváří Adama Budovce objevila toužebně vyhlížená Rebecka. Byla to "urozená panna, panna Margyta, šlechtichna rozená z Hodějova", dcera pana Přecha a jeho manželky Doroty, rozené Hrzánky z Harasova. Nevíme, kdy a kde ji uviděl poprvé, ale pochybujeme, že to bylo u studnice vody k večeru a že na požádání jeho složila věderce své na ruku a dala mu pít. Spíše se poznali na nějakém svatebním veselí, která se slavila i na zámcích bratrské šlechty. Svatba se konala v nevěstině domově na zámku Konopišti dne 15. února 1610. Margyta měla sedmáct let, Adamovi bych hádal něco přes dvacet.

Za několik měsíců po konopištských svatbách se ženil Jaroslav Smiřický. Za manželku si vybral Annu Elišku ze Zap. Žil po jejím boku jenom několik měsíců. V únoru 1611 se rozstona, zřejmě na souchotiny, a umřel dne 16. toho měsíce.

Vzpomenutá už Markéta Hodějovská, pro-

vdaná Budovcová, byla z početné rodiny. Měla sestru Johanku, která si vzala Viléma z Roupova, a pět bratří. Tři z nich, Bernard, Jan Jiří a Přech, se vydali na studie společně a byli na jaře 1604 zapsáni na průpravnou školu v Herbornu. Přech se potom ztrácí z dohledu. Bernard a Jan Jiří se vydali s vychovatelem Petrem Titem ze slezské Bytomě do Basileje a studovali tam v roce 1606-7. Potom odjeli do Ženěvy a jejich jména byla i s rodovým znakem vložena dne 7. července 1607 do nádherné knihy, kterou už před tím ozdobila zvučná jména českých a moravských rodů.

(Pokračování)

Zora Kliková:

K V Ě T

*Do hlubin tvých
se, lidská duše, dívám
a je mi jako dítěti,
jež děs a hrůza jímá.
Ta propast bezdná,
sobectví, malost, špína —*

*A přece
divná věc:
v kamení, trní,
v tmě,
kam ani slunce nedohlédne,
vyrůstá někdy květ.*

*Květ rudý,
rudý jak krev,
neboť vyrostl
z ponížení,
holesti
a krve.
To pro vás Kristus na smrt šel,
vy květy rudé.*

"Živá theologie probouzí opravdovou odpovědnost za veřejný život. Činnost veřejná potřebuje podrobné znalosti konkrétního občanského života. Křesťan na hranicích mezi církví a společností musí neustále žít svou odpovědnost v hloubkách Evangelia i opravdové theologie; a zároveň nutit vyznavače víry, aby se vyrovnával otevřeně beze strachu s tím, co se děje ve světě."

OČ JDE? . . .

(ze str. 53.)

lidí se dopouštěly bezpráví a hledaly pak ochranu u těch, kdo je podněcovali, a skončily v jejich otroctví. Odjakživa to byl davový člověk, nebo takový, kdo se dal davem a psychosou strhnout, který působil zla a neštěstí.

Snad je zvláštním úkolem a posláním našeho národa, vytyčit takovou myšlenku, která by národ a každého z nás uchránila stádovosti; myšlenku, která by byla dobrá nejen pro nás, ale pro každý národ, každého člověka, všechen svět. Musí to být tedy něco co dává životu smysl a obsah. Nenajdeme ji v přízemních oblastech hospodářského života, jak to hlásají materialističtí komunisté. Avšak nenajdeme ji ani v tak zvané západní křesťanské civilizaci, ve které křesťanství dčlá pompe funebre společnosti, která Ježíšovo křesťanství nepochopila a je nemá. Snad musili být u nás doma myslící lidé vehnáni do katakomb a žalářů, snad proto jsme musili my exulanti být rozváti po všem světě: abychom šli do sebe a se rozpomínali na to, co největšího se v našem národě kdy zrodilo, co národ povznášelo a co jej ničilo. Neškodilo by, abychom si často opakovali odkaz Otce národa Palackého a si uvědomili, jakými zbraněmi kdy národ vítězil, že to byly zbraně ducha a nikoli moc fyzická.

Dnes jde o víc než o novou reformaci; jde o duchovní revoluci, revoluci v hlavách a srdcích, jak říkával Masaryk. Čím bude podněcena? Ničím jiným, než ohněm z oblastí nebeských, jímž Ježíš zapálil zemi.

(Hovory s pisateli, č. 2.)

Pohled za oponou

(Nesmyslné jednání některých komunistických funkcionářů).

7. února se vrátil z Českoslovenka a z československého vězení Američan Robert Roy Budway, jeden z instruktorů YMCA a Woodwardovy školy ve Washingtoně. Budway byl zatčen na hranicích při návratu do USA a odsouzen jako špion. Jeho obvinění bylo založeno na nedoložitelných udáních a Budway odmítl všechna obvinění jako lživá. — Lidový soud ho pak odsoudil ke čtyřem roků vězení. Toto odsouzení bylo pak sníženo na dva roky a devět měsíců a posléze, po in-

tervencích americké vlády, Budway byl propuštěn. Před jeho propuštěním všechna obvinění ze špionáže byla odvolána a jediné obvinění, které zůstalo bylo to, že Budway měl nepřátelský postoj ku komunismu.

Američané českého i jiného původu se právem ptají: Co komunisté získali uvězněním nevinného člověka? Nic! Co ztratili? Mnoho! Hlavně v dobré vůli a jistě i ve valutě. Mnozí zdejší občané, kteří se chystali k cestě do Československa, budou vážně rozvažovat o podobné cestě. A ovšem jest i zcela možné, že i státní departement zastaví vydávání pasů do ČSSR.

Odpovědní vládní činitelé v ČSSR by měli vážně usilovat, aby podřízení úředníci (hlavně ti, kteří se dostali k svým funkcím jen pro politické smýšlení a ne pro kvalifikaci!) byli lidé vzdělaní a slušní. To, co naznačuje zpráva z ČSSR, rozhodně neprokázal pan Tichý, který byl hlavním vyšetřovatelem pana Budway.

Přemysl Pitter:

K desátému výročí úmrtí "Mírové Tetičky" Jindřišky Wurmové

Dne 19. května 1953 dokončila svůj pozemský úkol Jindřiška Wurmová, naše "mírová tetička," jak jsme ji nazývali. "Mírová" proto, že všechen svůj zralý věk až téměř do posledního dechu zasvětila službě míru, "míru v srdci, míru v rodině, míru ve vlasti a míru v celém světě." Podnětem k horlivé činnosti pacifistické byla jí smrt jejího jediného syna Miloše, který sám byl přesvědčeným pacifistou a bylo zvláště tragické, že padl jako československý legionář ve Francii. V srdci však zůstal věren svému přesvědčení, diktované mu vírou v Krista-Knížete míru, jak o tom svědčí jeho deník. Jindřiška Wurmová přijala duchovní odkaz svého syna a podjala se úkolu, k němuž se chystal po návratu do vlasti. Spolu s několika stejně smýšlejícími přáteli založila v Brně již v roce 1912 Mírovou jednotu a doplňovala tak činnost Chelčického mírové společnosti pražské, v jejímž čele stála její družka spisovatelka Pavla Moudrá.

Jindřiška Wurmová se narodila 8. února 1863, tři roky před vpádem Prusů do Čech, a tak již její dětství bylo naplněno vyprávě-

ním o hrůzách války. Jejím otcem byl farář a národní buditel Benjamin Fleischer v Rovečném na Moravě, přítel Kollárův. O svém dětství na rovečské faře napsala půvabnou knížku, kterou později následovalo další dojímavé vyprávění "Z deníku sedmnáctileté" v němž líčí své zážitky za svého pobytu ve Švýcarsku, kde se jí dostalo dalšího vzdělání. Jindřiška Wurmová měla vzácnou snášenlivost pro každý projev náboženského ducha. V době první světové války se osvědčila humanitní činnost Wurmové nejvíce. Dovedla si zjednat přístup do nemocnic a celým svým láskyplným srdcem se snažila mírnit utrpení vojáků. Starala se o přemístování českých vojáků z cizích nemocnic a přinášela jim evangelium a jinou dobrou četbu. Byla ovšem i hlídána rakouskou policií. Společně s Pavlou Moudrou vydala ještě před válkou "Mírové čítanky," které byly za války policií zničeny, ale po válce znovu vydány ve dvou dílech. Jindřiška Wurmová se domáhala zákonitých úlev pro ty, kdo z důvodů svědomí odpírali vojenskou službu a byli československými soudy odsuzováni k dlouhým trestům. Byla členkou Mezinárodní rady mírové v Ženevě a stálé komise ve Společnosti pro Svaz národů. Pracovala v Mírové alianci křesťanských církví, Mezinárodní lize žen pro mír a svobodu a jiných našich i zahraničních organizacích. Kázala v evangelických chrámech a účastnila se práce pro záchranu mládeže a v péči o mrzáky. Kázala a přednášela i ve vězeních a starala se o propuštěné vězně. Nemalou zásluhu měla o hnutí protialkoholní. Sama přísná abstinentská, nabádala k ostřízlení po vzoru Masarykově, který jí byl vzorem a rádcem. Ochrana matek a dětí, práce v Českém srdci a Červeném kříži, ve spolku na ochranu zvířat — a k tomu vlastní činnost literární! Člověk zrovna žasne, jak je možné, aby někdo zastal všechnu tuto vyčerpávající činnost. Na synodu Církve československé byla jedinou ženskou delegátkou. Věru požehnaný život rozsevačky Božího semene. Ani smrt jejího muže, věrného spolupracovníka, ji nezkrátila, až teprve nacistická okupace ji umlčela. Navštívil jsem ji několikrát v oné době v jejím brněnském bytě a shledal ji vždy plnou naděje a víry. Nezlomena duševně, jen vyčerpána tělesně, uchýlila se pak do útulku v Myslibořicích. Avšak ani tam se

neoddala nečinnosti, ale posilovala své druhy a družky slovem Božím. Právě před deseti lety ji odvolal Pán se své role, kterou tak bohatě zúrodnila. Byť se i zdálo, že semě jí rozseté zahynulo, není to zánik, ale doba přípravy pro budoucí jaro, kdy všechno ožive, co láska Boží rosela.

Ferdinand Peroutka:

Cesty svobody

(K panáctému výročí smrti Jana Masaryka)

Před patnácti lety velké davy stály v Praze po obou stranách ulic a sledovaly pomalý pohyb pohřebního vozu. Dva týdny uplynuly od komunistického puče, a nyní odváželi do hrobu posledního demokratického československého zahraničního ministra. Bylo to více: odváželi syna prvního prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka, s jehož jménem demokracie této země byla ztotožněna v očích domova i ciziny. Bylo to ještě více: pro mnohé odváželi snad poslední naději. Smrt synova přišla náhle. Všichni věděli, že leží v rakvi se zlomenými údy. Někteří pravili, že vědí, že tam leží s kulkou v týle. Mysl všech národů pracuje podobně. Často vtěluje svou vůli a svá očekávání do jednoho člověka. Davy, které tu stály, neznaly Jana Masaryka dobře. Většinu svého dospělého života ztratil v Americe, jako vyslanec v Anglii a v exilu. Ale byl nositelem drahého jména. V nové vládě, o níž každý věděl, že je to přípravná komunistická vláda, zůstal ve své funkci zahraničního ministra. Když aspoň jméno Masaryk zůstalo zachováno, snad ještě není všechno ztraceno. Těchto nadějí byl konec, když Jan Masaryk byl časně ráno, v nočním rouše, nalezen mrtev na dlažbě pod okny svého bytu. Pohřební vůz přejel, zvuky smuteční hudby se ztratily v dálce a davy se rozcházely s pocitem ještě větší opuštěnosti.

O tom, co se stalo, se mluví rozcházejí, někdy také v mysli jedné osoby. Osoba, která Masarykovi stála nejbližší, řekla v Londýně krátce po jeho smrti: "Byla to vražda." Za několik měsíců řekla: "Myslíla jsem na to mnoho. Snad to byla sebevražda."

Mimo několika málo lidí, kteří mlčí a budou mlčet, nikdo nezná pravdu. Jsou to pravděpodobně velmi ponuré postavy. Pokud mů-

žeme soudit, vedoucí českoslovenští komunisté byli smrtí Jana Masaryka překvapeni, snad i zklamáni. V této chvíli nebyla v jejich zájmu a byla proti jejich politickému plánu. Ještě dnes přiznávají, že nemohli tehdy nastolit komunistickou diktaturu "jednou ranou," jak se vyjadřují. Bylo k tomu podle jejich mínění třeba celé serie menších a pokud možno nenápadných ran. Bylo dva týdny po puči, a komunisté byli teprve uprostřed předstírání, že se nestalo mnohem více než že jedna vláda vystřídala druhou. Jejich úmyslem bylo zničit demokracii za ustavičného provolávání demokratických hesel, a ve jménu T. G. Masaryka odstranit všechno, za čím stál. V této chvíli Jan Masaryk měl pro ně cenu symbolu, spolupráce demokratů s komunisty, a jeho účast ve vládě měla být svědectvím, že syn se nebojí svěřit slavnou památku otce do rukou této vlády. Pokud důsledně setrvali při svém plánu, smrt Jana Masaryka musila komunistům přijít nevhod. Přišla jako zvonění na poplach, jako výkřik: "Nevěřte!"

Ovšem, politika československých komunistů měla tehdy svá tmavá zákoutí, která ani sami dobře neznali. V Praze bylo mnoho členů sovětské tajné policie, kteří přišli dozorovat na provedení puče a pomáhat, kdyby bylo třeba. Po puči neodešli ihned, a žádný komunistický ministr se neodvažoval podrobně sledovat jejich pohyby nebo se příliš vyptávat, jaké mají instrukce. Je zcela možno, že smrt Jana Masaryka byla jedním ze zločinů stalinismu. Jsou některá svědectví, že se připravoval na útek. Jestliže informace o tom se dostaly do rukou sovětské tajné policie, je zcela možno, že s tím naložila samostatně a nemilosrdně. Bylo jejím starým přesvědčením, že pustit demokrata do ciziny je jako "pustit rybu do vody." Zejména Jan Masaryk mohl být venku nebezpečný. Byl znám všem diplomatům, v Americe byl oblíben i u prostého lidu. Stal se problémem v situaci v níž sovětská tajná policie si mohla počínat volně.

Toto vysvětlení by se nejlépe hodilo do tehdejších poměrů. Jestliže tomu tak bylo, není to třeba dlouho analyzovat. Byla to prostě jedna ze stalinských vražd. Jestliže však má pravdu teorie o sebevraždě, k níž někteří se kloní, pak se dostáváme do složitosti vnitřní tragédie snad nejzajímavější postavy československého demokratického dvo-

ra.

Jan Masaryk nebyl připraven na roli, která mu připadla po komunistickém puči. Na rozdíl od jiných politiků nikdy sebe nevelebil a spíše vědomě provokoval politické puritány některými svými vlastnostmi. Byl by mohl o sobě říci, co řekl Tolstoj v mládí: "Potřebuji široký okraj k svému životu." Avšak politika jako povolání obyčejně nedává čas k takovému "širokému okraji." Život sám ho příliš bavil a zajímal, než aby k vůli politice přinesl všechny oběti. Neblížil se k politice z teoretické stránky. Během svého života častěji užil smírlivých žertů než argumentů. Měl v sobě lidové citění a prostou českou lidovou lásku ke svobodě, která se domnívá, že některé otázky jsou tak jasné, že nepotřebují argumentace, potřebují jen být připomenuty. Pravděpodobně písně mu řekly více než knihy. Ale když provozoval svou politiku srdce, býval neodolatelný. Měl v sobě značnou dávku měkkosti, kterou neměl jeho otec. Kdyby byl psal, byl by se stal z něho lyrický básník, ne dramatik. A byla v něm melancholie, tento nástroj básníků, ne politiků.

Úcta k otcovi, vědomí, že nikdy nebuďe čím on byl, ho téměř drtily. Říkal: "Jsem jenom synem svého otce." Když T. G. Masaryk umíral, cítil, že odchází na konci epochy, a že přijde nový nepořádek věcí. Mnoho spolehl na Eduarda Beneše, který ho vystřídal v presidentském úřadu. Přípravuje se na smrt, řekl svnovi: "Nikdy neopouštěj Beneše." Syn to přijal jako příkaz.

Po komunistickém puči, první myšlenkou Jana Masaryka nepochybně bylo odejít "jako ryba do vody," na západ, kde život zůstal takový, jak on jej miloval, do exilu, bouřit, varovat, odhalovat odtamtud. Avšak otcův příkaz neopouštět Beneše uložil mu zůstat ve vládě, ať jakékoli, dokud Eduard Beneš je prezidentem. Jan Masaryk zůstal.

Jako balvan na něm spočívala otázka: co by dělal otec v takové situaci? Kládl si ji on, a kládli si ji všichni ostatní. Oči demokratů na něm spočívaly: jak bude hájit zhytky demokratické tradice? Co zachrání tím, že zůstal ve vládě? Za týden, snad už za dva dny, snad hned toho dne, kdy přijímal funkci zahraničního ministra v nové vládě, Jan Masaryk věděl, že nemůže zachránit nic — sám mezi těmi, kteří tak odhodlaně šli za svým

cílem. Byl úplně izolován. Jeho demokratičtí přátelé byli odstraněni z veřejného života. Někteří z nich sliboval, že padne s nimi, jestliže oni padnou. Tižilo ho, že nesplnil svůj slib. Bezmocně přihlížel k tomu, jak jsou pronásledováni. Jeho styk s nimi byl zamezen i hlídači, kteří hned byli k němu dosazeni, i jeho vlastními obavami. Jiní jeho přátele ve světě resignovali ze svých vyslaneckých míst. Někteří starí angličtí přátelé mu dopsali: "Jak můžete?" Zajisté, zbývá mu ještě prezident. k vůli němuž zůstává ve vládě. Ale Eduard Beneš churavěl chorobou, o níž lékaři starostlivě říkali, že jedním z jejích příznaků je ochromení vůle. Svět Jana Masaryka byl stále menší a menší.

Politická pravidla, jak je znal, byla jedním rázem odstraněna. Jméno nových pravidel bylo: teror. Čast mívá dříve úspěch když se dovolával dobré vůle. Co s tím nyní? Když ochota naslouchat demokratickým argumentům zmizela a byla i zakázána, osamocený Jan Masaryk shledával, že nemá nástrojů, aby vykonal dílo, které se od něho očekává. Nemohl pochybovat o tom, že komunisté vyvelečou kohokoli z jeho úřadu, kdo jim nevyhoví. Zblízka pozoroval, jak duševně mučí nemocného presidenta. Zajisté ho očekává totéž. Splnil svůj slib, neopustil presidenta Beneše, ale nadarmo. Oba dohromady nemají nic z té hmotné síly, s níž jedině se počítá v revoluční době. Jako osoby i jako představitelé demokracie jsou vydáni na milost a nemilost těm, kdo milost nedávají.

Vedle této objektivní situace byla situace subjektivní. Jak jsme připomněli, oceňoval se střízlivě a říkal o sobě, že je "jen syn". Musilo mu přijít na mysl, jak se osvědčí "jen syn" v situaci, kdy se od něho očekávají všechny původní ctnosti a energie otcovy. Nezatajoval si, že stav se pro své zděděné jméno pojednou symbolem demokracie, nikdy nebyl jejím kovářem. Byla to tragédie symbolu, od kterého se v beznadějně situaci očekává, že bude podstatou. Jak dlouho vyčtrží železný stisk prodloužené ruky Moskvy?

Vrchol přišel patrně 7. března, v den narozenin jeho otce. Tehdy komunistický ministerský předseda Gottwald, který už mohl říci, co se mu líbilo, pronesl o T. G. Masarykovi smělou řeč, ve které z něho udělal téměř dávného přívržence toho, co komunistic-

ká vláda nyní dělá a bude účelat. Nikdo neodpověděl, ani Jan Masaryk. Jak by mohl? Právo psát do novin, mluvit do rozhlasu nebo na schůzi bylo mu vzato. Cokoli řekne, bude se rozléhat jen v jednom pokoji. Nikdo se to nedozví. Nemůže bránit komunistům, aby otce buď falešně velebili nebo falešně hanobili.

Ti, co se kloní k názoru, že Jan Masaryk spáchal sebevraždu, stojí před jednou překážkou. Jak ho znali, nemohou věřit, že byl schopen dlouho žít s myšlenkou na smrt a připravovat ji. Nějak to nebylo v jeho povaze. Ale mohlo to být i jinak. Ne stoický, rozmyšlený ústup do chladné svobody smrti, nýbrž impulzivní útek před přítomným duševním utrpením, které se nezdálo mít konec. Rozhodnutí okamžiku. Snad, když za ranního úsvitu se díval ze svého okna dolů do hloubky, rychle a bez jeho vůle prošlo jeho hlavou: jestliže . . . A už nezadržel popud a svaly, které popud poslechly. Ale pravíme: dostali ho — tak nebo tak, jako mnohé jiné. —FEC.

Dietrich Bonhoeffer:

Křesťané a pohané

*Ve vši své nouzi lidé k Bohu jdou,
o pomoc, zdar a chléb volají modlitbou,
aby jim nevládla nemoc, vina a smrt.
Volá tak křesťan i pohan, rozdílu není.*

*To v jeho nouzi lidé k Bohu jdou.
Chudý je, hladový, bez střechy nad hlavou,
slabost a hřích ho zmáhá, podmaňuje smrt.
Při Bohu křesťan stojí v jeho utrpení.*

*Ke všemu nám v nouzi Boží kroky jdou.
Tělo i duše jeho chlebem nasyceny jsou.
Za křesťana i za pohana podstupuje smrt
a dává oběma své odpuštění.*

Přel. A.M.

*Země netvoří národy a jejich velikost není
závislá na rozsahu území. Národy tvoří ideje,
kterým jsou jejich občané oddáni a jimž věrně
slouží. Mají-li však tyto ideje mítí věčně
platný a životaschopný vztah ku každému jed-
notlivci, pak musí pramenit ze zdroje vyš-
šího než člověk sám. Musí vycházet z Boha,
který jest sumou vši moudrosti!*

LITERATURA

Historie kazatelů a sborů jihozápadní české presbyterie.

Před patnácti lety br. Jos. Havlik připravil anglicky stručnou historii české středo-západní presbyterie. Bylo to v době, kdy tato presbyterie byla rozpuštěna. Tato drobná knížečka jest patrně jediná toho druhu v angličtině. — Nyní vyšla podobná knížka o historii české jihozápadní presbyterie v Texasu. Materiál pro tuto knížku byl sebrán zesnulým farářem Schillerem a s. a br. J. J. Stalmachovými. — Doufáme, že se brzy najde v našich řadách historik, který by sepsal souvisle historii československých evangeliků ve Spojených státech. Zde je vděčné pole pro mladého historika československého původu!

V únoru zemřel v Los Angeles známý švýcarský ekumenický pionýr, dr. Adolf Keller. Bylo mu 91 roků. Dr. Keller byl jedním z budovatelů Světové rady církví.

Redaktor t. l. řídil od 17.-24. března evangelizační shromáždění v Burlington, Colo.

Čtenáře opozorňujeme na dobře připravený rozvrh biblických studií připravený bratrem J. K. Zemanem pro kanadskou baptistickou federaci. "God's Mission and Ours" jest studijní příručka pro r. 1963. Cena příručky jest 40c a lze ji objednat u Baptist Federation of Canada, Box 901, Brantford, Ontario. Doporučujeme tuto příručku jednotlivcům i sborům!

Literární měsíčník "Plamen" začal letos tisknout na pokračování pozoruhodnou delší prózu sovětského spisovatele Solženicyna "Jeden den Ivana Děnísoviče," která se odehrává v sovětských koncentračních táborech v době stalinismu a která nedávno vyšla též anglicky ve Spojených státech.

Jak živý je dnes v Praze zájem o opravdovou destalinizaci vysvítá z toho, že zároveň otiskl ve svém 4. čísle obsáhlou část této povídky i nový literární týdeník "Kulturní tvorba", který ji uvádí touto poznámkou:

"O prvotině Alexandra Solženicyna . . . se v poslední době mnoho mluví a píše, i když zatím víc jako o události politické než lite-

rární. Není ostatně divu, je to první dílo, které vypráví o berijovských táborech, kde byli protiprávně vězněni čestní a poctiví lidé. Síla Solženicynova umění je v tom, že záznámem docela všedního dne nepříliš sympatického hrdiny řekl tolik a svém tématu." A poznámka pak zdůrazňuje, že Solženicynova povídka nevypovídá jen o sovětských zkušenostech, nýbrž zároveň také o československých touto větou: "Snad každý příslušník střední a starší generace zažil den hroznější a drtivější, než jaký popisuje Solženicyn." —FEC.

O jménu města Tábor

(K dopisu D. Matušky v prosincovém čísle.)

Domníval jsem se, že leckterého čtenáře bude zajímat několik slov o tom, kde je původ husitského jména Tábor a jak to jméno potom putovalo po světě. Nijak jsem však neměl v úmyslu rozvířít znova spor o Rukopisech, jenž před léty hrozil způsobit rozkol v českém národě. Je známo, že se tehdy o vítězství pravdy v této věci zasloužili vynikající mužové, mezi nimi především T. G. Masaryk.

Nepředstírám, že jsem dostatečně prostudoval celou rozsáhlou literaturu týkající se Rukopisů, ale nic ve zlém: o některých vývodech L. Matušky vím, že byly již dávno vyvráceny. Redakce KL-HL věnovala mnoho cenného místa otázce, která vybočuje z rámce tohoto časopisu.

O. Ginz.

Z našeho sionu o odjinud

The Moravian, měsíčník vydávaný moravskou církví (severní provincie) v Americe, otiskl v březnovém čísle zajímavý článek z pera br. A. P. Slabey-ho o Janu A. Komenském, pod titulem, "Pastor, Teacher and Friend." V témže čísle jest též otištěn bratra Slabey-ho překlad Komenského dopisu čle-
nům jednoty bratrské.

Otázce nízké populace v Československu je v současné době věnována zvýšená pozornost. Říjnové číslo Křesťanské revue komentuje článek Literárních novin, "Žena v množném čísle a v mnoha číslech". Pisatel poznámky praví: "Měli bychom se odpovědně zamy-

slet např. nad těmito znepokojivými údaji: Jak ženy plánují velikost své rodiny? Pokud o této otázce uvažují bezdětné ženy, jsou tři děti maximální hranicí . . . Téměř třetina mladších zaměstnaných žen s jedním dítětem už druhé nechce. (U žen s dvěma dětmi v obdobné situaci to byly už čtyři pětiny.) Ve srovnání s výsledky z Průzkumu rodičovství (1956) je vidět, že — během posledních pěti let silně poklesla vůle mít děti. — Tuto denatalitní náladu obyvatelstva velmi výrazně dokládá zjištění, že jen necelá 4% žen chtějí mít tři děti (což je pokládáno za minimální počet pro dobrou populaci) a že skoro 60% . . . žen ani za nejlepších okolností o třech dětech vůbec nechce uvažovat. Zbytek žen přinouští tři děti za určitých podmínek, v případě různých ztenčení: finanční situace, zdravotního stavu, bytové situace, služeb, mezinárodní situace. — Otázka byla ženám položena ještě jednou, v podobě trochu zálibnější: Proč některé (ostatní) ženy nechcely mít více dětí? Tentokrát nešlo o zjištění skutečného osobního důvodu, ale názoru, širšího pohledu ženy na problém. A odpověď? Skoro tři čtvrtiny počtu žen udalo jedinou skutečnost, formulovanou jedním ze dvou způsobů (nebo oběma): a) velké finanční náklady na děti, b) snaha po rychlém zvyšování životní úrovně. Ohě této formulace souvisí s dalším udávaným důvodem: Je jim neochota k osobním ohřtem. Tato neochota k osobním ohřtem se zákonitě zvyšuje, pokud prosazování hmotné zainteresovanosti a proměny vyšší životní úrovně nejsou doprovázeny a doprovázeny silným výchovným působením! Pisatel poznámky nak končí otázkou: "Neměli bychom vidět právě zde jeden ze svých důležitých úkolů?" Ano! Avšak v hospodářsky neuspěšné situaci, s mezinárodními vztahy na nejnižší úrovni a v politicky a kulturně nesvobodné společnosti, sotva jaké výchovné pokusy se setkají se zdarem.

Předplatné a dar na časopis a práci Jednoty došlé do 1. března 1963.

B. T. Svoboda, Arbuckle, Calif, předpl. a dar	\$5.00
Mrs. Julia Nussy Backer, Fort Lee, N. J., dar	5.00
Mrs. Svět. Ruzicka, Ballsbridge, Dublin předplatné	3.00
Mr. a Mrs. O. E. Kubes, Toronto, Ont.,	

Canada, předplatné a dar	5.00
John Elias, Cleveland, O., předpl. a dar	5.00
Anton Jaso, Wahoo, Nebraska	10.00
Fred Vytlačil, Warroad, Minn.	10.00
Caldwell Christian Sisters Union, Texas, dar	5.00
Rev. Milous Repka, Omaha, Nebraska	10.00
Mrs. Josephine Skalský, Disputanta, Va., předplatné a dar	5.00
Fred Samek, Cedar Rapids, Ia., dar	6.00
Mrs. J. Galuska, Fairview, Penna., předplatné a dar	10.00
Miss Emma Musil, Omaha, Neb., předpl. a dar	10.00
Mrs. Frances Hlavatý, Edmond, Okla., předplatné a dar	5.00
John Vtípil, Prince George, Va., předplatné a dar	5.00
Mrs. Mary Krupala, Wall, Texas, před- platné a dar	6.00
Mrs. G. Rabatin, Pittsburgh, Pa., dar	10.00
Allan Meško, Princeton, N. J., předpl.	2.00
Andrew Flender, Cedar Rapids, Iowa	3.00
Joseph Churma, Shelton, Conn.	3.00
Mrs. Anna Tichý, Ely, Iowa, předplatné a dar	5.00
Mrs. Anna Tethal, Bannister, Mich, př. Women's Guild St. John's Church, Tiffin, Ohio, dar	15.00
Paul Antalík, Stratford, Conn., předpl. a dar	10.00
Rud. Cerný, Coraopolis, Penna., předpl. a dar	10.00
Mrs. Sophia Hudson, Munden, Kans., dar	2.00
R. F. Lockwood, Leonardo, N. J., dar	5.00
Mrs. Antoinette Horton, Hollowville, N. Y., předplatné	3.00
Mme. Vlasta Boin, Paris France, předpl.	5.00
Vlad. Rodovsky, Kansas City, Mo., dar	36.00

S díky přijala a o další pomoc prosí, Národní jednota čsl. protestantů, Mr. John Opie, pokladník, 4800 So. Hoyne Ave., Chicago 3, Illinois.